

Συνέντευξη: Ζαχαρίας Ωραιόπουλος

01/10/2010

Σας παρουσιάζω την συνέντευξη που έδωσε ο Ζαχαρίας Ωραιόπουλος, αντιπρόεδρος της Πανελλήνιας Νομισματικής Εταιρείας καθώς και της Πανελλήνιας Νομισματικής Ένωσης, για λογαριασμό του coinsmania. Η συνέντευξη εξασφαλίστηκε με την μεσολάβηση του Αστέριου Σαλτζίδη (asterioss) και οι ερωτήσεις γράφτηκαν από τον διαχειριστή της ιστοσελίδας coinsmania.gr και συγγραφέα Ιωάννη Μπαϊμπάκη:

[Ι.Μ.] Κύριε Ωραιόπουλε είστε αντιπρόεδρος της Ελληνικής Νομισματικής Εταιρείας και της Πανελλήνιας Νομισματικής Ένωσης. Πείτε μας λίγα λόγια για εσάς και πως ασχοληθήκατε με όλα αυτά;

[Ζ.Ω.] Η ιδιότητα του συλλέκτη μάλλον βρίσκεται στα γονίδια των ανθρώπων που ασχολήθηκαν με κάθε είδους συλλογή σαν πνευματική ανάταση, ψυχική ευφορία, αγαλλίαση και ικανοποίηση. Πόρρω απέχει από την νοοτροπία του επενδυτή που υπολογίζει στην μελλοντική αξία, την πώληση και την επίτευξη θετικού οικονομικού αποτελέσματος.

Οι πρώτοι Έλληνες συλλέκτες που γνωρίζω και θα τους γνωρίσετε στο αρχαιολογικό μουσείο της Θήβας είναι οι σχεδόν μυθολογικοί βασιλιάδες της που τα αντικείμενα των συλλογών τους – κύλινδροι από λαζουλίτη με παραστάσεις και σφηνοειδή γραφή - βρέθηκαν όλα μαζί, γεγονός που αποδεικνύει ότι υπήρξαν συλλογή και καλύπτουν χρονική περίοδο 1.300 ετών από τον πρώτο κύλινδρο, δώρο του Χετταίου βασιλιά, μέχρι τη Μινωική γαλόπετρα...

Όποιος καταφέρει να αποδεσμευθεί από την οικονομική έννοια της συλλογής μπορεί να είναι ευτυχής με την ενασχόλησή του αφού η συλλογή αρχίζει από τα αντικείμενα που οι πολλοί εγκαταλείπουν ως άχρηστα και περιττά. Θυμηθείτε τα πεταμένα άδεια κουτιά από τσιγάρα, τις εικόνες των ηρώων που μαζεύαμε, τους караγκιόζηδες, τα βότσαλα, τα όστρακα, τα γυαλάκια από τις παραλίες, τα "τετζερέδια" και τόσα άλλα.

Κάποια νομίσματα σ' ένα σακούλι, και κάποια ακόμη ανακατεμένα με τα παλιά κουμπιά της μάνας μου ήταν η αρχή της συλλογής. Όταν μια μέρα είδα ένα άθλιο ψευτοέμπορο να πουλάει αρχαία ελληνικά νομίσματα σε Γάλλους τουρίστες, πίστεψα τότε ότι θα μπορούσα να αποτρέψω τη μετανάστευση της πολιτιστικής κληρονομιάς χωρίς να

μπορώ να φανταστώ και να υπολογίσω τον αριθμό των νομισμάτων που βρίσκεται κοντά στο άπειρο.

Όλα τα κατά την έννοια του νόμου, αρχαία, κατά πλάσμα δικαίου, ανήκουν στη Πολιτεία. Τι είναι αρχαίο το προσδιορίζει ο νόμος από ένα συνδυασμό στοιχείων και όχι μόνον από την παλαιότητα, της κρίσεως ανατιθεμένης, κατά περίπτωση, στον φυσικό Δικαστή και όχι στις διοικητικές αρχές που φανατικά εμμένουν να διεκδικούν το δικαίωμα να αποφαινούνται εάν τι είναι αρχαίο και υπάγεται στο νόμο καταλείποντας στο Δικαστή μόνο την επιμέτρηση της ποινής. Αλλά αρχαίες είναι και οι πέτρες, το τι από τ' αρχαία υπάγεται στο νόμο το κρίνει και το αποφασίζει κυριαρχικά μόνο το Δικαστήριο και θα πρέπει επιτέλους να παραιτηθούν οι αρχαιολόγοι από αυτή την ανεδαφική απαίτησή τους.

Από τότε που μου ανετέθη η πρώτη ποινική υπόθεση, 1998, που αφορούσε στην υπεράσπιση συλλέκτη νομισμάτων με κατηγορίες αρχαιοκαπηλίας, μέχρι την αποχώρησή μου από τον στίβο των Δικαστηρίων το 2005 υπερασπίστηκα 23 εν όλω υποθέσεις με 23 αθωωτικές αποφάσεις σε πρώτο ή δεύτερο βαθμό.

[Ι.Μ.] Επικρατεί μία σύγχυση όσον αφορά την κατοχή αρχαίων νομισμάτων. Υπάρχουν άνθρωποι που έχουν αρχαία νομίσματα από τους παππούδες τους και άλλοι που μπορεί να βρήκαν μερικά από αυτά τυχαία. Γνωρίζουμε ότι η κατοχή τέτοιων αντικειμένων είναι παράνομη. Υπάρχει τρόπος ο κάτοχος τους να τα δηλώσει ώστε να περιέλθουν νόμιμα στην κυριότητα του και ποιος είναι αυτός; Επίσης αν δεν είναι περιορισμένος ο αριθμός των αρχαίων νομισμάτων που κατέχει κάποιος αλλά διαθέτει αρκετά από αυτά, πηγαίνοντας να τα δηλώσει κινδυνεύει να κατηγορηθεί για αρχαιοκαπηλία;

[Ζ.Ω.] Ο πολίτης δεν είναι υποχρεωμένος να γνωρίζει αν το υπ αυτού κατεχόμενο είναι αρχαίο και πολύ περισσότερο δεν είναι υποχρεωμένος να γνωρίζει αν υπάγεται στο νόμο ή όχι είναι όμως υποχρεωμένος να δηλώσει την κατοχή.

Η δήλωση γίνεται προς οιαδήποτε δημοσία αρχή, την Αστυνομία, τον Υπουργό των Οικονομικών, την εφορία Αρχαιοπωλείων και ιδιωτικών συλλογών, το Νομισματικό μουσείο, το Αρχαιολογικό μουσείο κλπ. Δια της δηλώσεως, αποσβένυται κάθε υποχρέωση του πολίτη έναντι του ποινικού νόμου όμως δημιουργείται μια σειρά διοικητικών διαδικασιών, ποινικό μητρώο, φωτογράφιση των αντικειμένων, καταγραφή και ότι άλλο τυχόν μου διαφεύγει αλλά εμπεριέχεται στην αυθαιρεσία, ίσως τη στενοκεφαλιά και την εσφαλμένη εφαρμογή του νόμου από τυχαίους μικρούς δικτατορίσκους των δημοσίων υπηρεσιών.

Η μέχρι τώρα τακτική της αρμοδίας αρχαιολογικής εφορίας δεν δημιουργεί προβλήματα στην αρχική δήλωση κατοχής οικογενειακών κειμηλίων.

[Ι.Μ.] Εκτός από την νόμιμη κατοχή κάποιων αρχαίων νομισμάτων που δηλώθηκαν, μπορεί ένας ιδιώτης να εξασφαλίσει και άδεια συλλέκτη; Πόσο εύκολο είναι αυτό, ποιες διαδικασίες απαιτούνται, τι υποχρεώσεις και τι δικαιώματα έχει ένας συλλέκτης;

[Ζ.Ω.] Η άδεια συλλέκτη απ' ότι γνωρίζω χορηγείται σπανιότατα, μόνο σε υπουργούς ή άλλους που ευνοούνται εκ διαφόρων αιτιών, όμως είμαι απολύτως πεπεισμένος ότι θα ευδοκιμήσει μια προσφυγή στο Συμβούλιο Επικρατείας με τέτοιο αίτημα γιατί και πάλι ανεδαφικά και αυθαίρετα αρνείται την παροχή το Δημόσιο.

[Ι.Μ.] Αν κάποιος οργώνοντας το χωράφι του, ή ανοίγοντας έναν λάκκο, εντοπίσει αρχαία νομίσματα και τα παραδώσει στις αρμόδιες αρχές, άμεσα ή αργότερα, κινδυνεύει από τον νόμο, δικαιούται εύρετρα και ποια είναι η ορθή διαδικασία παράδοσης;

[Ζ.Ω.] Σε περίπτωση ευρέσεως αν παραδοθούν υπό του ευρέτου προ της επεμβάσεως των διωκτικών αρχών ο παραδίδων είναι εθνικός ευεργέτης. Εάν καταληφθεί να κατέχει αδήλωτα υπάγεται στις διατάξεις του αρχαιολογικού νόμου με συνέπεια τη σύλληψη και την ποινική δίωξη του.

Εάν ο ευρέτης απαιτεί αμοιβή προσδιορίζονται ποία και πόσα αντικείμενα ενδιαφέρεται να αγοράσει το Δημόσιο και επιτροπή, προβλεπομένη από το νόμο, καθορίζει την αξία των αντικειμένων σε τιμές που δημιουργούν συνήθως πλήρη διάσταση απόψεων και θλίψη στον παραδώσαντα. Εννοείται ότι επιβάλλεται η σύνταξη πρωτοκόλλου παράδοσης και παραλαβής και για κάθε συμφωνία απαιτείται έγγραφο για να δεσμεύεται το Δημόσιο.

[Ι.Μ.] Σύμφωνα με το νέο αρχαιολογικό νόμο, κάθε νόμισμα που χρονολογείται από το 1830 και πίσω θεωρείται αρχαίο. Η επισήμανση αυτή περιλαμβάνει μόνο τα αρχαία ελληνικά, ρωμαϊκά και βυζαντινά νομίσματα ή και τα νομίσματα από την περίοδο της Φραγκοκρατίας, της τουρκοκρατίας και ξένων ευρωπαϊκών χωρών; Οι συλλέκτες που έχουν στην κατοχή τους ξένα νομίσματα (ισπανικά, ρωσικά, αυστριακά, κινέζικα, κ.α.) που φέρουν χρονολογίες πριν το 1830 είναι απαραίτητο να τα δηλώσουν;

[Ζ.Ω.] Για τα νομίσματα δεν ισχύει η χρονολογία 1830 διότι να υπαχθούν στο νόμο. Για να έχουμε νόμισμα πρέπει να έχουμε εκδίδουσα Αρχή δηλαδή Κράτος το οποίο θα δώσει στους μεταλλικούς δίσκους την έννοια του νομίσματος. Κατά την επικρατήσασα στη νομολογία άποψη κράτος Ελληνικό υπάρχει μέχρι το 1453 επομένως αυτή είναι η τελευταία ημερομηνία παραγωγής ελληνικού νομίσματος.

Ο αρχαιολογικός νόμος αναφέρεται στη προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς της Χώρας και το Χ είναι κεφαλαίο. Ο δικαστής λοιπόν είναι υποχρεωμένος πλην των άλλων να προσδιορίσει πια είναι η Χώρα (η Αρχαία με τις πόλεις και ποιές ; Η Ρώμη τι δουλειά έχει; Το Βυζάντιο αλήθεια τι λέτε ;) Επειδή μιλάνε Ισπανικά στη Λατινική Αμερική είναι και αυτή Ισπανία; Η Πορτογαλία και η Βραζιλία μιλούν την ίδια γλώσσα και έχουν την ίδια θρησκεία μήπως οι Βραζιλιάνοι είναι Πορτογάλοι ;

Επειδή το ποινικό δίκαιο είναι *strictum sensum* δεν επιδέχεται διασταλτική ή αναλογική ή οποιαδήποτε άλλη ερμηνεία και ο δικαστής πρέπει να μείνει προσηλωμένος στο γράμμα του νόμου μη αφιστάμενος ουδέ κατά κεραία απ' αυτού.

Κατά την άποψη μου, αντίθετα με την ακολουθούμενη αδικαιολόγητη συμπεριφορά της διοικήσεως, ενίοτε και της βιαστικής κρίσεως των δικαστηρίων, τα ξένα νομίσματα και αυτά των δυναστών του Ελληνικού λαού δεν είναι δυνατόν να υπάγονται στο περί αρχαιοκαπηλίας νόμο ο οποίος, όπως είπα δεν επιδέχεται διασταλτικές ή αναλογικές ερμηνείες γεγονός που συνηθέστατα ξεχνιέται και από τους δικαστές .

[Ι.Μ.] Πείτε μας λίγα λόγια για το φαινόμενο της αρχαιοκαπηλίας στην χώρα μας και ποιες οι επιπτώσεις που έχει αυτό στην ιστορική γνώση αλλά και γενικότερα;

[Ζ.Ω.] Η αρχαιοκαπηλία βέβαια δεν μπορεί να ανθεί παρά εκεί που υπάρχουν αρχαία και στη Χώρα μας παντού υπάρχουν αρχαία. {Το άθλημα είναι ανοιχτό για τους πάντες...} Ο νομοθέτης μέχρι σήμερα δεν μπόρεσε να βρει ένα τρόπο να συγκεράσει τις νοοτροπίες, από τη μια είναι οι αρχαιολόγοι, οι διωκτικές αρχές, αστυνομικοί, εισαγγελείς, δικαστές κλπ που θεωρούν όλα τα αρχαία περίπου δικά τους με αποκλειστικότητα και όλους τους άλλους αστοιχειώτους ανίκανους να δουν και να σκεφθούν για οτιδήποτε αρχαίο και κλέφτες των δικών τους πραγμάτων, όπως φαντάζονται ότι είναι τα αρχαία, έτσι μας χώρισαν σε καλούς και κακούς. Οι κακοί αντί να μάθουν και να καταλάβουν ότι όλα είναι ΜΑΣ δηλαδή και δικά τους, νομίζουν ότι είναι ξένα και όχι μόνο δεν τα προστατεύουν αλλά και

τα πουλούν. Το κράτος είναι σχεδόν ανίκανο να προστατεύσει τα αρχαία αφού δεν έκανε προστάτες και κοινωνούς τους πολίτες του. Στη Θίβη, τι ντροπή, δεν ισχύει ο νόμος του 1829 του Καποδίστρια και το αρχαίο τείχος χρησιμοποιείται σαν μαντρί. Επιτίθεται το κράτος ακόμη και στους συλλέκτες που η δράση τους αποτελεί την αρχή της ιδρύσεως των μουσείων, τους θεωρεί αρχαιοκάπηλους και αλυσόδετους τους οδηγεί κατηγορούμενους με μια τακτική που εφαρμοζόμενη διακόσια περίπου χρόνια όχι μόνο τίποτα δεν απέδωσε αλλά εκπαίδευσε κάποιους ώστε να είναι ικανότεροι και από τους ειδικούς τουλάχιστον στις τοπικές συνθήκες.

Αντίθετα στέρησε την πατρίδα μας από τον επαναπατρισμό πολλών νομισμάτων που άλλοι. Άγγλοι, Γάλλοι. Πορτογάλοι μπορούν να τα συλλέγουν και να τα έχουν. Ξέρω ακόμη ότι σε κράτη της νοτίου Αμερικής στέλνονται από αλλοδαπούς εμπόρους, για να καθαρισθούν, με χαμηλό κόστος, αρχαία Ελληνικά νομίσματα.

Ζαχαρίας Ωραιόπουλος

[*] Χρήσιμες πληροφορίες:

Η Πανελλήνια Νομισματική Ένωση ξεκίνησε το 1976 με περίπου 40 μέλη και είναι σωματείο μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα. Αποτελεί πλέον το μεγαλύτερο οργανισμό νομισματικής με αποκλειστικό σκοπό την μελέτη των σύγχρονων Ελληνικών νομισμάτων, χαρτονομισμάτων και μεταλλίων. Παρόλο που η έδρα της βρίσκεται στην Ελλάδα, μέλη της υπάρχουν σε ολόκληρο το κόσμο. Ανάμεσά τους ακαδημαϊκοί, ειδικοί στη νομισματική, συλλέκτες και έμποροι συλλεκτικών αντικειμένων. Περισσότερα εδώ: www.nomisma.gr